

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-410-8-5>

NEWS JOURNALISM: COMPARATIVE ANALYSIS OF THE MAIN APPROACHES TO THE DEFINITION

НОВИННА ЖУРНАЛІСТИКА: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Marukhovskiy O. O.

*Candidate of Political Sciences,
Associate Professor at the Department
of International Relations
and Journalism
University of Economics and Law
"KROK"*

Маруховський О. О.

*кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних
відносин та журналістики
Університет економіки
та права «КРОК»*

Marukhovska-Kartunova O. O.

*Candidate of Philosophical Science,
Associate Professor,
Head of Social Sciences Section of the
Department of the of Foreign
Languages and General
Education Disciplines
University of Economics
and Law "KROK"
Kyiv, Ukraine*

Маруховська-Картунова О. О.

*кандидат філософських наук,
доцент,
завідувач секції суспільних наук
кафедри іноземних мов
та загальноосвітніх дисциплін
Університет економіки
та права «КРОК»
м. Київ, Україна*

Актуальність дослідження проблеми порівняльного аналізу основних підходів до визначення понять «новинна журналістика» та «новини» обумовлене, по-перше, тим, що у сучасному мас-медійному просторі новинна журналістика має важливе значення та величезний вплив на усі верстви населення будь-якої країни світу. По-друге, ця важливість та впливовість значно зростає у складні періоди соціальних катаклізмів, а саме під час розгортання кровопролитних війн та конфліктів. Як загальновідомо, Україна зараз з 24.02.2022 року переживає період широкомасштабної російської агресії і саме тому щоденні новини для усіх українців стають екзистенційно важливими для існування країни як нації взагалі, і кожного українця, зокрема.

Головною метою цього дослідження є спроба вперше зробити порівняльний аналіз та дати назву різноманітним підходам до визначення понять «новини» та «новинна журналістика» у західній та

вітчизняній науковій журналістській літературі. Перш за все відзначимо, що почати необхідно з визначення початкової дефініції, а саме з визначення сутності поняття «новини». Аналіз основних підходів до визначення цього поняття можна знайти у працях таких західних вчених, як: Вайшенберг З. [1]; Дейк Т. ван [2]; Мак-Квейл Д. [3] та вітчизняних науковців – Васіна О. В. [4]; Квасниця О. Ю. [5]; Партико З. В. [6]; Сірінюк-Долгарьова К. Г. [7]; Чічановський А. А. [8] та ін.

Відомо, що у тлумачному словнику сучасної української мови під редакцією В.Т. Буселя та ін. (2005 р.) визначення поняття «новина» в основному базується на *класичному тлумаченні* відповідно словнику української мови Б. Грінченка: «новина – це щойно або недавно одержане повідомлення, звістка і т. ін. про кого-небудь, про що-небудь» [9]. Однак, в процесі розвитку засобів масової комунікації у другій половині ХХ ст. у всіх країнах поняття «новини» почали тісно пов'язувати з діяльністю мас-медіа. В цьому зв'язку слід навести достатньо вдале формулювання вітчизняної дослідниці О.В. Васіної: «під новиною розуміють інформацію про явище або подію, що сталася нещодавно, знайшла відбиття у засобах масової комунікації (ЗМК) та була включена до випуску або добірки новин» [4]. Пропонуємо називати цей *підхід масово-комунікаційним*.

Проте, інший вітчизняний науковець З. В. Партико підкреслює часовий критерій у визначенні поняття «новини», вказуючи, що в журналістичнознавстві це використовується у значенні «повідомлення про подію, що трапилася за останні 24 години» [6, с. 89]. Пропонуємо називати цей *підхід часовим*, однак, на наше переконання, такі вузькі хронологічні межі можуть використовуватися тільки для он-лайн новин або для новинних телевізійних та радіоповідомлень.

Особливої уваги заслуговують виокремлені у сучасній науці та викладені вітчизняною дослідницею Сірінюк-Долгарьовою К. Г. у монографії з новинного дискурсу декілька підходів західних вчених до тлумачення поняття «новини», а саме: *структуралістська та соціологічна концепції новин* [7, с. 9–10]. Наприклад, *структуралістський підхід* до поняття «новини» простежується у монографії «Новини як дискурс» голландського вченого Тойна ван Дейка, який зазначає, що новини розуміються, як:

- «нова інформація про події, речі або про осіб;
- тип програми (на телебаченні чи радіо), в якій подаються новини;

– новинне або інформаційне повідомлення, тобто текст або дискурс на радіо, телебаченні чи в газеті, де подається нова інформація про нещодавні події» [2, с. 4].

Окрім того, є підстави вважати, що підхід вітчизняного вченого А. А. Чічановського можна назвати *соціологічним*, тому що він слушно зауважує, що «новинна інформація формується під впливом цілого ряду соціальних факторів і має досить складну соціокомунікативну структуру». При цьому він підкреслює, що такі поняття, як «новина» та «інформація» не тотожні, тому що: новина – це завжди інформація, а от інформація не завжди буває новиною, а тільки за умови, що «це соціально значуща інформація» [8, с. 21].

Слід погодитися також з твердженням Зігфріда Вайшенберга, автора фундаментального навчального посібника «Новинна журналістика: стандарти якості журналістської практики» (2004 р.), який тоді очолював Інститут журналістики та комунікації Гамбурзького університету і був Головою федеральної організації Німецької спілки журналістів. Він стверджував, що «серед незчисленних спроб визначити поняття «новини» трапляються зорієнтовані на практику і швидше теоретичні, загально сформульовані і конкретні, сучасні і старомодні дефініції». Автор тут в розділі 1.2. «Поняття новин» пропонує своє стисле розуміння новини «з одного боку, як «сировини» для публіцистики, а з іншого – як жанру журналістики» «...відповідно до узагальнення критеріїв відбору новин та стратегії їх реалізації» [1, с. 23]. Однак, на превеликий жаль, він зовсім не наводить визначення інших науковців, пояснивши це у вступі до посібника тим, що він «відмовився від наукових посилань», вказавши, що «з ними можна ознайомитися у тритомнику «Журналістика. Теорія і практика сучасної медійної комунікації» [1, с. 19].

Цікаво, що попри центральне й важливе місце новин у сучасному мас-медійному просторі, як наголошує провідний американський медіа-теоретик Деніс Мак-Квейл, просте питання «Що таке новини?» «навіть журналістам видається метафізичним і складним, їхні відповіді на нього переважно інтуїтивні, ґрунтовані на «чутті» й особистих судженнях». Сам Д. Мак-Квейл дає наступне визначення: «новини – це основний вид діяльності, за яким себе визначають чимало журналістських (а отже, медійних) професій» [3, с. 334]. Відповідно до цього визначення новин, на наш погляд, є підстави назвати його професійно-діяльнісним підходом та вважати це визначення більш доцільним для поняття

«новинна журналістика» як одного з основних видів журналістської професійної діяльності.

Порівняльна характеристика основних підходів до дефініції «новини»

Назва підходу	Зміст підходу
1. Класичне тлумачення	«Новина – це щойно або недавно одержане повідомлення, звістка і т. ін. про кого-небудь, про що-небудь» [9].
2. Масово-комунікаційний підхід	«Під новиною розуміють інформацію про явище або подію, що сталася нещодавно, знайшла відбиття у ЗМК та була включена до випуску або добірки новин» [4].
3. Часовий підхід.	Новина у значенні «повідомлення про подію, що трапилася за останні 24 години» [6, с. 89].
4. Структуралістський підхід	Новини розуміються, як: «нова інформація про події, речі або осіб; тип програми (на телебаченні чи радіо), в якій подаються новини; новинне або інформаційне повідомлення, тобто текст або дискурс на радіо, телебаченні чи в газеті, де подається нова інформація про нещодавні події» [2, с. 4].
5. Соціологічний підхід	«Новинна інформація формується під впливом цілого ряду соціальних факторів і має досить складну соціокомунікативну структуру» [8, с. 21].
6. Жанровий підхід	«Новина, з одного боку, як «сировина» для публіцистики, а з іншого – як жанр журналістики ... відповідно до узагальнення критеріїв відбору новин та стратегії їх реалізації» [1, с. 23].
7. Професійно-діяльнісний підхід.	«Новини – це основний вид діяльності, за яким себе визначають чимало журналістських (а отже, медійних) професій» [3, с. 334].

Джерело: складено авторами на підставі [1; 2; 3; 4; 6; 8; 9].

До речі, визначення поняття «новинна журналістика» зустрічається в науковій літературі значно менше, ніж визначення поняття «новини». Особливої уваги заслуговує найбільш розгорнуте та структуроване визначення поняття, запропоноване О. Ю. Квасницею: «Новинна журналістика – це «певний шаблон подачі новин», який складає стандарти інформаційної журналістики, відповідно до яких: *факти відокремлені від коментарів* (...кожна висловлена думка має мати

авторство); *структура повідомлення відповідає моделі перевернутої піраміди*, де журналіст має відповісти на стандартні питання хто?, що?, коли?, де?, як?, чому?; *інформація є точною, достовірною; повною та оперативною...*» (виділено О.Ю. Квасницею) [5, с. 33].

Підсумовуючи вищенаведене, слід зауважити, що обмежений обсяг даного дослідження не дав можливості реалізувати все задумане, але це – перспективи подальших наукових досліджень. Головне – вдалося, на наш погляд, вперше зробити порівняльний аналіз різноманітних підходів до визначення понять «новини» у західній та вітчизняній науковій журналістській літературі та дати відповідну назву цим підходам.

Література:

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник: стандарти якості журналістської практики. / Пер. з нім. Заг. ред. В.Ф. Іванова. К.: Академія Української Преси, 2004. 262 с.
2. Dijk T. A. van. *News as discourse*. Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers, 1988. 210 p.
3. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. / Пер. з англ. Львів: Літопис, 2010. 538 с.
4. Васіна О.В. Огляд основних підходів до тлумачення новини як явища мас-медіа. *Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php/index.php?act=article&article=2397> (Дата звернення: 27.02.2024).
5. Квасниця О.Ю. Публіцистика VS новинна журналістика: мотивація та ціннісні орієнтири. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2013. Випуск 37. С. 30-45 URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/5046/5072> (Дата звернення: 27.02.2024).
6. Партико З.В. Теорія масової інформації та комунікації: навчальний посібник. Львів: Вид-во «Афіша», 2008. 290 с.
7. Сірінюк-Долгарьова К.Г. Глобальний новинний дискурс: тенденції функціонування англomовних інтернет-медіа: монографія. К.: Центр вільної преси, Запоріжжя: ЗНУ, 2012. 183 с.
8. Чічановський А.А. Новина в журналістиці: проблеми практичної політики К.: Грамота, 2003. 48 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел, М.Д. Василега-Дерибас, О.В. Дмитрієв, Г.В. Латник, Г.В. Степенко. К.-Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.